

Sygn. akt VI ACa 1071/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA– Ryszard Sarnowicz (spr.)

Sędzia SA– Anna Orłowska

Sędzia SA– Małgorzata Manowska

Protokolant sekr. sąd.– Agnieszka Pawłowska

po rozpoznaniu w dniu 9 kwietnia 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. M.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.

o ustalenie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 8 kwietnia 2013 r.

sygn. akt XXV C 1083/11

oddala apelację

Sygn. akt VI ACa 1071/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 28 stycznia 2011 r. powód B. M. wniósł o ustalenie nieważności uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. nr (...) z dnia 29 grudnia 2005 r. w zakresie ustalającym szczegółowe zasady rozliczania kosztów zużycia ciepła i wody z indywidualnymi odbiorcami oraz uchwały nr (...) z dnia 25 listopada 2010 r. w sprawie zasad rozliczania kosztów eksploatacji (...) Zasobami Mieszkaniowymi w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.. Ponadto powód wniósł o zwrot kwoty 3.542,34 zł. tytułem naliczonej niedopłaty za okresy rozliczeniowe od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2009 r. i obciążenie kosztami niniejszego postępowania strony pozwanej.

W odpowiedzi na pozew z dnia 12 sierpnia 2011 r. pozwana Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 8 kwietnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo i zasądził od B. M. na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W. kwotę 197 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

Powodowi B. M. przysługuje własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...) przy ul. (...) w W., znajdującego się w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W..

W budynku, w którym znajduje się przedmiotowy lokal na (...) lokali nieopomiarowane w zakresie centralnego ogrzewania oraz wodomierza są jedynie dwa lokale - lokal (...) (lokal powoda) i lokal (...). Mieszkaniami nieopomiarowanymi są te lokale w których nie zainstalowano żadnych urządzeń wskaźnikowych będących przyrządami pomiarowymi w celu indywidualnego rozliczania kosztów w zakresie zużycia ciepła i ciepłej wody.

Urządzenia zamontowane w lokalach posiadają deklarację zgodności z dnia 10 czerwca 2008 r., są to urządzenia wskaźnikowe niebędące przyrządami pomiarowymi. Radiowe podzielniki kosztów ogrzewania typu data III są urządzeniami wskaźnikowymi montowanymi na grzejniku, działającymi na zasadzie rejestratora temperatury całkowitej względem czasu i służą do indywidualnego rozliczania ogrzewania.

Uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 29 grudnia 2005 r. nr (...) ustalającą szczegółowe zasady rozliczania kosztów zużycia ciepła i wody z indywidualnymi odbiorcami w Spółdzielni Mieszkaniowej (...), pozwana wprowadziła zasady, według których użytkownicy i mieszkańcy lokali w ramach Spółdzielni Mieszkaniowej mają uiszczać opłaty m.in. związane z ogrzewaniem lokali. Uchwała ta w 2010 roku została zastąpiona uchwałą Rady Nadzorczej Spółdzielni (...) w W. z dnia 25 listopada 2010 r. nr (...) w sprawie zasad rozliczania kosztów eksploatacji (...) Zasobami Mieszkaniowym w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.. Obie uchwały przewidywały analogiczny sposób ustalania opłaty za energię ciepłą zużytą na centralne ogrzewanie w całym budynku, tj. uzależniały jej wysokość od sumy wskazań podzowników przypadającej na jeden metr kwadratowy lokalu opomiarowanego o najwyższym zużyciu energii cieplnej w danym budynku, powiększoną dodatkowo o 5%. Opłata miała być jednocześnie proporcjonalna do wielkości lokalu. Stanowił o tym tytuł III pkt 4 uchwały załącznika do uchwały Rady Nadzorczej nr (...) oraz § 13 ust. 11 pkt 3 lit d, pkt. I uchwały Rady Nadzorczej Spółdzielni (...) w W. z dnia 25 listopada 2010 r. nr (...).

Po dokonaniu oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego Sąd Okręgowy uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie z następujących względów.

Powołując się na dyspozycję art. 189 k.p.c. Sąd Okręgowy uznał, że powód posiada interes prawny w zaskarżeniu kwestionowanych uchwał Rady Nadzorczej pozwanej Spółdzielni.

W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powoda z art. 189 k.p.c. jest powiązane z przepisem art. 58 § 1 k.p.c. stanowiącym, iż czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna chyba, że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. Na tę okoliczność powód wykazuje sprzeczność przedmiotowych uchwał z art. 45a ust. 12 ustawy Prawo Energetyczne.

Sąd I instancji podkreślił, że art. 45a ust. 12 ustawy Prawo Energetyczne stanowi, iż w przypadku stosowania w budynku wielolokalowym metody, o której mowa w ust. 9 cytowanej ustawy, tj. metody rozliczania całkowitych kosztów zakupu ciepła na poszczególne lokale mieszkalne i użytkowe, wykorzystującej wskazania ciepłomierzy, wskazania urządzeń wskaźnikowych niebędących przyrządami pomiarowymi w rozumieniu przepisów metrologicznych, wprowadzonych do obrotu na zasadach i w trybie określonych w przepisach o systemie oceny zgodności, powierzchnię lub kubaturę tych lokali, regulamin rozliczeń powinien dopuszczać możliwość zamiennego rozliczania opłat za ciepło dla lokali mieszkalnych lub użytkowych na podstawie ich powierzchni lub kubatury oraz określać warunki stosowania zamiennego rozliczania.

Powyższy przepis, zatem spełnia dwie podstawowe funkcje - po pierwsze, regulują ogólne zasady wyliczania opłat za dostarczanie do odbiorcy paliw gazowych, energii elektrycznej lub ciepła i po drugie, określa ogólne zasady rozliczania

tych opłat na poszczególnych mieszkańców i użytkowników lokali w budynkach wielolokalowych, przy czym w tym zakresie odnosi się w większości wyłącznie do rozliczeń kosztów zakupu ciepła.

Sąd stwierdził, że zakwestionowane postanowienia uchwał nie naruszają przepisu art 45a ust. 12 ustawy Prawo Energetyczne, gdyż zgodnie z powyższymi rozważaniami niezgodność z art. 45a ust. 12 tej ustawy mogłaby mieć miejsce w sytuacji, gdyby w przedmiotowych uchwałach przewidziano możliwość rozliczania się z kosztów ogrzewania mieszkania tylko i wyłącznie na podstawie wskazań z urządzeń wskaźnikowych. Tymczasem obie uchwały przewidują możliwość rozliczania opłat za ciepło również dla tych mieszkań, które takich urządzeń nie posiadają.

Dokonując analizy art. 45a ust. 9 oraz art. 45a ust. 4 ustawy Prawo Energetyczne Sąd stwierdził, że z treści uchwały Rady Nadzorczej pozwanej spółdzielni nie wynika założenie osiągania zysku z tytułu opłat za zużycie ciepła i wody, a powód nie udowodnił, że kwota pobierana przez spółdzielnię na podstawie konkurencyjnej dla urządzeń wskaźnikowych zawartych w zaskarżonych uchwałach generuje dochód, który jest zyskiem spółdzielni. Sąd podkreślił, że w szczególności wobec braku urządzeń pomiarowych w lokalu powoda w zasadzie niemożliwym jest ustalenie rzeczywistego zużycia przez niego energii cieplnej i wody. Zdaniem Sądu zasadne było przyjęcie przez Spółdzielnię takich zasad rozliczania lokali, które nie są pomiarowane – zgodnie z decyzją właścicieli – które uwzględniają możliwość zużycia ciepła i wody w realnie możliwych granicach, nawet jeśli są to górne granice.

Podsumowując, Sąd I instancji wobec nie wykazania przez powoda, że zaskarżone uchwały są sprzeczne z ustawą Prawo Energetyczne powództwo oddalił i w konsekwencji o kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył powód, który zaskarżając orzeczenie w całości, wniósł o:

1. uznanie, że regulamin rozliczeń uchwalony przez Radę Nadzorczą Spółdzielni Mieszkaniowej (...) uchwałą nr (...) z dnia 29 grudnia 2005 r. w zakresie § III punkt 4 tj. w części dotyczącej rozliczeń mieszkań nieopomiarowanych w budynku wyposażonym w podzielniki oraz regulamin rozliczeń uchwalony przez Radę Nadzorczą uchwałą nr (...) z dnia 25 listopada 2010 r. - § 13 art. 11 punkt 3d podpunkt I w części dotyczącej rozliczeń mieszkań nieopomiarowanych w budynku wyposażonym w podzielniki są sprzeczne z art. 45 a ust. 4, ust. 9 i ust. 12 ustawy Prawo Energetyczne,;
2. uznanie, że regulamin rozliczeń uchwalony przez Radę Nadzorczą Spółdzielni Mieszkaniowej (...) uchwałą nr (...) z dnia 25 listopada 2010 r. - § 13 art. 11 punkt 5e str. 16 jest sprzeczny z art. 45a ust. 8 punkt 2b ustawy Prawo Energetyczne oraz art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. „O zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków“ art. 26 ust.2 z dnia 7 czerwca 2001 r. w części dotyczącej rozliczeń za ciepłą zimną wodę jest sprzeczny z regulaminem rozliczeń uchwalonego uchwałą rady nadzorczej Spółdzielni Mieszkaniowej (...) nr (...) z dnia 29 grudnia 2005 r.;
3. unieważnienie rozliczeń jego mieszkania za centralne ogrzewanie i wodę oraz naliczenie opłat za ciepłą i zimną wodę wykonywanych na podstawie zakwestionowanych regulaminów;
4. obciążenie kosztami procesu strony pozwanej;
5. zwrot wszystkich należności wykazanych na podstawie zakwestionowanych artykułów w/w regulaminów.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że Sąd Okręgowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, które to ustalenia w przytoczonym powyżej zakresie Sąd Apelacyjny przyjmuje jako własne, nie były one zresztą kwestionowane.

Chybiona była natomiast argumentacja apelującego, jakoby Sąd Okręgowy dokonując oceny zastosowanej przez pozwaną stawki opłaty za dostarczoną energię cieplną – w przypadku, gdy członek spółdzielni nie chce dokonać

rozliczenia przy pomocy podzielników dopuścił się naruszenia przepisów prawa materialnego tj. art. 45 a ust. 4, ust. 9 i ust. 12 ustawy Prawo Energetyczne.

Zagadnienie zamiennego rozliczania opłat za ciepło reguluje art. 45 a ust. 12 wskazanej powyżej ustawy. Zgodnie z jego treścią w przypadku stosowania w budynku wielolokalowym metody wykorzystującej wskazania urządzeń wskaźnikowych niebędących przyrządami pomiarowymi w rozumieniu przepisów metrologicznych, wprowadzonych do obrotu na zasadach i w trybie określonych w przepisach o systemie oceny zgodności, regulamin rozliczeń powinien dopuszczać możliwość zamiennego rozliczania opłat za ciepło dla lokali mieszkalnych lub użytkowych na podstawie ich powierzchni lub kubatury oraz określać warunki stosowania zamiennego rozliczania. Zgodnie z powyższym, ustawa nakładając na właściciela lub zarządcę budynku obowiązek zapewnienia możliwości zamiennego rozliczenia, pozostawia w jego kompetencji ustalenie szczegółowych zasad tego rozliczenia, w tym określenie opłaty przypadającej na jednostkę powierzchni lub kubatury. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia dokonane przez Sąd I instancji, iż zaskarżone uchwały przewidują możliwość rozliczania opłat za ciepło zarówno na podstawie wskazań z urządzeń wskaźnikowych, jak i możliwość rozliczania opłat za ciepło również dla tych mieszkań, które takich urządzeń nie posiadają i powód z tej zamiennej możliwości korzysta. Niewątpliwie rację ma apelujący, że pozwana spółdzielnia jest zobowiązana do tego, by jak najbardziej zbliżyć obciążenie kosztami zużycia ciepła w poszczególnych lokalach mieszkalnych – do rzeczywistego zużycia. Jednocześnie nie sposób tracić z pola widzenia, że w sytuacji, gdy członek spółdzielni nie chce rozliczać się w sposób, który pozwala na „zmierzenie“ ilości dostarczanej do lokalu energii cieplnej, to pozwana wykazała, że jedyną metodą, być może niedoskonałą, lecz mierzącą tę ilość ciepła, jest zastosowanie podzielników zamontowanych w innych lokalach. W ocenie Sądu Apelacyjnego przedstawiony przez Spółdzielnię sposób dokonywania rozliczeń stanowi regulację przyjętą przez Spółdzielnię w celu umożliwienia rozliczenia kosztów zużycia z osobą, która spowodowała utrudnienie we wprowadzeniu jednolitego systemu rozliczania kosztów. Jednocześnie w treści art. 45 a ust. 10 ustawy Prawo Energetyczne, zobowiązano spółdzielnię mieszkaniową do opracowania wewnętrznego regulaminu rozliczeń energii cieplnej. Ten obowiązek pozwana wypełniła.

Nadto regulacja art. 45 a ust. 9 ustawy Prawo Energetyczne zobowiązuje pozwaną Spółdzielnię Mieszkaniową do stosowania takich sposobów rozliczania dostarczanej do poszczególnych lokali mieszkalnych energii cieplnej, aby stymulować zachowania energooszczędne. Obowiązek stosowania zamiennego rozliczania opłat za ciepło, ma na celu zachęcenie członków spółdzielni posiadających podzielniki do oszczędzania energii cieplnej, co w przypadku osób decydujących się na metodę ryczałtową nie jest możliwe. Oczywiście jest, że system rozliczania ustalony w zaskarżonej uchwale jest obciążony ryzykiem błędu, lecz ten, kto decyduje się na niezainstalowanie urządzeń wskaźnikowych musi liczyć się z tym, że ta ilość zużytego ciepła musi zostać rozliczona.

Sąd Apelacyjny w pełni podziela ocenę Sądu I instancji, że opłata za zużycie energii cieplnej niezbędnej do ogrzania lokalu powoda została ustalona przez pozwaną Spółdzielnię Mieszkaniową w sposób zgodny z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa. Okoliczność, że dla lokali nieopomiarowanych należność przypadająca na 1 m² lokalu ustalana jest na podstawie wskazania podzielnika z lokalu opomiarowanego i powiększana dodatkowo o 5% jest zatem wykonaniem dyspozycji art. 45 a ust. 12 Prawa energetycznego z zachowaniem dyspozycji wyrażonej w ust. 9 tego artykułu tj. stymulowania energooszczędnych zachowań, a ponadto jest zgodna z art. 45 a ust. 4 tej ustawy, gdyż rozliczenia dokonywane są w ramach poniesionych przez Spółdzielnię kosztów zakupu energii.

Powołane zatem przez apelującego zarzuty naruszenia prawa materialnego nie mogły prowadzić do zmiany zaskarżonego orzeczenia zgodnie z wnioskami apelacji.

Przytoczone przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku postanowienia rzeczonoego Regulaminu indywidualnego rozliczania kosztów centralnego ogrzewania obowiązującego u pozwanej, a także zaskarżona uchwała odpowiadają dyspozycjom art. 45 a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne, co więcej, są realizacją wynikających z tej ustawy obowiązków. Nie zachodzi zatem sprzeczność uchwały z prawem.

W ocenie Sądu II instancji także apelacja w części dotyczącej ustalenia zasad rozliczeń za zużycie wody nie zasługiwała na uwzględnienie. W pierwszej kolejności należy tu stwierdzić, że skarżącemu umknął fakt, że regulamin

rozliczeń uchwalony uchwałą Rady Nadzorczej SM. (...) nr (...) z dnia 29.12.2005r. w chwili obecnej nie jest aktem obowiązującym w spółdzielni. Kwestię nim objęte wyczerpująco reguluje w chwili obecnej uchwała nr (...) z dnia 25 listopada 2010 roku w sprawie zasad rozliczania kosztów eksploatacji (...) Zasobami Mieszkaniowymi w Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w W.. Oczywiście można zrozumieć niezadowolenie członka spółdzielni z faktu, że nowe regulacje wewnątrzspółdzielcze są dla niego mniej korzystne od poprzednich, jednakże sam ten fakt nie daje podstaw do ich skutecznego zaskarżenia.

Poza tym w przekonaniu Sądu Apelacyjnego przyjęty przez pozwaną spółdzielnię sposób rozliczeń kosztów zużycia zimnej wody dla lokali bez zamontowanych wodomierzy jest zgodny z prawem. W szczególności wbrew stanowisku powoda nie doszło tu do naruszenia przepisu art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków. Z uwagi na brak zgody powoda na zamontowanie w jego lokalu wodomierza rozliczenie zużycia wody za jego lokal może zostać dokonane wyłącznie przez spółdzielnię. Przepis art. 26 ust 3 pozostawia zaś spółdzielni możliwość wyboru metody rozliczenia kosztów różnicy między wskazaniem wodomierza głównego a wodomierzami w poszczególnych lokalach, a także lokalach w których wodomierze te nie zostały zamontowane. Jedyny tutaj wymóg jest taki aby doszło do pokrycia różnicy w kosztach między wskazaniem wynikającym z licznika głównego, a wskazaniem wodomierzy w lokalach. Wbrew zaś stanowisku powoda nie oznacza to, że winien zostać on wtedy wyłącznie obciążony średnimi kosztami przypadającymi na lokal podobny do jego czy też średnimi kosztami zużycia wody przez jedną osobą. Skarżącemu umknęło bowiem, że skoro spółdzielnia musi w ten sposób rozliczyć całą różnicę to będzie to obejmować także wszystkie inne przypadki poboru wody z sieci, a więc przypadki awarii, utraty wody z przyczyn technicznych czy nieszczelności instalacji, kradzieży, itd. Nie wyklucza to więc uregulowania sposobu rozliczania kosztów dla tych lokali także w sposób taki jak miało to miejsce w niniejszej sprawie t.j. w sposób ryczałtowy w przeliczeniu na 1m² powierzchni lokalu. Zdaniem Sądu Apelacyjnego należy zaś zauważyć, że osoby które odmawiają zamontowania w ich lokalach wodomierzy same narażają się na to, że to spółdzielnia narzuci im sposób rozliczenia kosztów zużytej wody, w tym taki, który będzie nakładał na nich obowiązek zapłaty całej różnicy między wskazaniem licznika głównego a wodomierzy w poszczególnych lokalach. Koszty w takim przypadku mogą być nawet tak wysokie jak to przyjęła pozwana spółdzielnia w niniejszej sprawie t.j. o 100% wyższe od kosztów przypadających na m² lokalu o najwyższym opomiarowanym zużyciu. Takie osoby same pozbawiają się możliwości ponoszenia kosztów wyłącznie w wysokości odpowiadającej rzeczywistemu zużyciu.

Sąd Apelacyjny podziela za to stanowisko Sądu I instancji, iż ewentualne roszczenia majątkowe dotyczące nienależnie pobranych opłat są przedmiotem odrębnego postępowania przed innym Sądem, a ponadto nieprawidłowości dotyczące dokonywania przez Spółdzielnię Mieszkaniową matematycznych obliczeń przedmiotowych opłat nie stanowią przesłanki nieważności uchwał Rady Nadzorczej.

Wobec powyższego, skoro wszystkie zarzuty apelacji powoda okazały się chybione, należało orzec jak w sentencji, na mocy art. 385 k.p.c.